

Sessie 6: 'Swa op reis', of hoe rouwen een creatief proces is

Sprekers

Jan Bleyen is historicus verbonden aan KULeuven. Hij deed jarenlang onderzoek naar dood en rouw.

Intro

Hoewel dood en rouw geen vrolijke onderwerpen zijn, komt iedereen ermee in aanraking. Leven en dood hangen nauw samen met elkaar. Tijdens de sessie wil Jan Bleyen ons op een andere manier naar rouw laten kijken. Hoe gaan mensen om met verlies? Zijn er evoluties tegenover 50 jaar geleden? En hoe kunnen rouw en creativiteit samengaan?

Rouwen vroeger en nu

In het programmaboekje staat bij de sessie van 'Swa op reis' een kleine afbeelding van een rouwende vrouw. Jan Bleyen was erg verbaasd toen hij de tekening zag. Hij vraagt om onze mening. Na een kort overleg per twee zijn de meeste deelnemers het met elkaar eens. De afbeelding van de vrouw is inderdaad erg stereotiep. Ze is in zichzelf gekeerd, ze sluit haar ogen en ziet er erg droevig uit. Ook opvallend is dat ze een zwarte sluier draagt. Rouwen wordt hier afgebeeld als een individueel proces. Ook merkt de groep op dat rouwen heel snel geassocieerd wordt met een taak van de vrouw. De afbeelding is in feite de reproductie van een cliché, het is geen realistisch beeld van hoe we vandaag de dag rouwen.

Rouwen heeft de laatste decennia inderdaad een sterke evolutie doorgemaakt, zeker wanneer we spreken over doodgeboortes. Tot de jaren 1990 mocht een doodgeboren kindje geen naam krijgen. Het kreeg geen tastbare plaats op het kerkhof, ouders kregen het kindje niet te zien in het ziekenhuis. Het kindje 'bestond' niet. Troost vonden ouders in hun geloof. Zo staat op een bidprentje uit de jaren 1950 te lezen dat het overleden kindje een bloem was. Een bloem die te schoon was om op aarde te verblijven. God plukte de bloem om zijn paradijs te versieren. Het overleden kindje kreeg het voorrecht om niet bezoedeld te worden door het aardse, tastbare bestaan. Het mocht rechtstreeks naar het paradijs.

Swa op reis

Tijdens de sessie bespreekt Jan Bleyen het rouwproces van de ouders van Swa. Op internet vond hij een website, gemaakt door ouders, voor hun doodgeboren zoontje. Het is een voorbeeld van hoe mensen niet enkel passief omgaan met verlies, maar creatief aan de slag gaan met hun rouwproces.

Op de website zien we het geboortekaartje, en tevens het doodsprentje van Swa. Er wordt een hertje afgebeeld. Voor de ouders staat dit hertje symbool voor Swa. Het houdt hem na zijn overlijden nog tastbaar. Een pagina op de website heet 'Swa op reis'. Op een bepaald moment heeft iemand van de familie het idee gehad stickertjes van het hertje mee op vakantie te nemen. Daar bevestigden ze het stickertje op een mooie plaats, maakten ze er een foto van, en overhandigden deze foto aan de ouders.

Samen met familie en vrienden besloten de ouders dit idee verder te zetten. De stickertjes werden onder kennissen verspreid en wanneer er iemand op reis gaat, nemen zij de stickertjes mee. Nadat ze een stickertje op een mooie plaats hebben bevestigd, nemen ze er steeds een foto van. Ondertussen mag Swa zich een echte wereldreiziger noemen.

Steeds wanneer iemand de moeite neemt om een sticker mee te nemen, te kleven en een foto te nemen, toont men dat er nog altijd aan Swa gedacht wordt. Hij is niet vergeten. Ondanks zijn afwezigheid is Swa nog altijd aanwezig. Hij wordt vastgelegd in de tijd. Wanneer het leven stopt bij de geboorte, kan er geen biografie ontwikkeld worden. De familie en vrienden van Swa gaan dit tegen door zijn levensloop toch nog vast te leggen.

Het thema van de studiedag is: 'Wie ben ik? Opstand en Cultuur'. Hier kunnen we zeggen dat de ouders van Swa in opstand komen tegen het vergeten van hun zontje. Dit via een actieve en creatieve manier van rouwen.

Rouwen en educatie

Verschillende deelnemers van de sessie voelen zich erg opgelucht dat er eens gepraat wordt over rouwen. Ze merken dat dit vaak erg moeilijk is in het dagelijkse leven. Ook vinden de deelnemers dat er te weinig educatieve projecten bestaan rond rouwen. Men weet niet hoe je moet omgaan met een ander zijn verdriet, terwijl iedereen met verlies in contact komt. Het is jammer dat er nog steeds een taboe rond heerst.

Conclusie

Jan Bleyen geeft de groep mee dat er zeer veel adviezen en boeken over rouwen bestaan. Toch denkt hij dat het beter is te geloven in eigen ideeën en vondsten rond rouw en verlies. Je zoekt best niet te veel pasklare oplossingen, maar gebruikt ze beter als inspiratie.

Verslaggever

Loes Meekers, Kif Kif reporter

